

Ἡ πορεία τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ

Τοῦ ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η μελέτη καὶ ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὸ Ἐθνικὸ Εἰσοδήμα, οἱ ρυθμοὶ αὐξήσεώς του ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο, ἡ διάρθρωσή του καὶ οἱ ἀλλαγές στὴ σύνθεσή του, καὶ ἰδιαίτερα ἡ ἐξέλιξη τῆς κατανομῆς του ἀνάμεσα στὰ διάφορα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας, ἀποτελοῦν βασικώτατα κριτήρια γιὰ τὴ συναγωγή συμπερασμάτων, τόσο γιὰ τὴ γενικώτερη πορεία τῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας καὶ τὸ βαθμὸ ἀνάπτυξής της, ὅσο καὶ γιὰ τὴν εὐημερία τοῦ πληθυσμοῦ.

Γι' αὐτό, ἐξετάζοντας τὸ θέμα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, σὰν σύνολο καὶ ἰδιαίτερους κλάδους, ὅπως καὶ τὴν πορεία τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, στὴν περίοδο 1956 - 1962, ὅπου τόσοσ θόρυβος ἔχει γίνεαι ἀπὸ τοὺς κυβερνητικοὺς ἀρμοδίους, γιὰ «πρωτοφανεῖς αὐξήσεις» καὶ «σταθερὲς βελτιώσεις» θὰ πρέπει νὰ δοῦμε:

1) Ἄν ἡ αὐξηση τοῦ εἰσοδήματος εἶναι σταθερὴ καὶ εἶναι αὐτὴ ποὺ χρειάζεται ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία γιὰ νὰ ξεπεράσῃ τὴν ὑπανάπτυξή της καὶ νὰ πλησιάσῃ τὶς οἰκονομίες τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς ΕΚΑ.

2) Ἄν ἡ διάρθρωση τοῦ εἰσοδήματος μεταβάλλεται μὲ ρυθμοὺς τέτοιους ποὺ νὰ ἀλλάξουν τὸν χαρακτήρα τῆς οἰκονομίας μας καὶ νὰ τὴν ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τὰ παρασιτικά της χαρακτηριστικά.

3) Ἄν ἡ ἐξέλιξη τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος γίνεται πρὸς ὄφελος τῶν ἐργαζομένων, ἢ ἂν ἀντίθετα ὑπάρχει ἐπίταση τῆς ἀνισομέρειας στὴν κατανομή καὶ οἱ ἐργοδότες καρπώνονται διαρκῶς καὶ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀπὸ τὸ συνολικὸ κοινωνικὸ προϊόν, ποὺ παράγουν οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργαζόμενοι τῶν ἀστικῶν κέντρων καὶ τῆς ὑπαίθρου.

ἐπίταση στὴν ἀνισότητα τῆς κατανομῆς του

Ι. Τὸ ὕψος τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος.

Ἡ αὔξησις τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος δὲν ἀποτελεῖ, ἀσφαλῶς, «πρωτοφανὲς» φαινόμενον, στὰ διεθνή ἢ ἑλληνικὰ οἰκονομικὰ χρονικά, ὅπως κατὰ κάποιον τρόπο τὴν ἐμφανίζει, ὁ θριαμβολογικὸς τόνος, ποὺ συνοδεύει τὶς κυβερνητικὰς ἀνακοινώσεις γιὰ τὴν πορεία τῆς οἰκονομίας. Τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα αὐξάνει καὶ στὶς ἄλλες χώρες καὶ σὲ πολλές μάλιστα ἀπ' τὶς ὑπανάπτукτες μὲ ταχύτερους ρυθμοὺς ἀπὸ ὅτι μεταβάλλεται στὴν Ἑλλάδα. Ὑστερα τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα αὐξανε στὴν Ἑλλάδα καὶ πρὶν ἀπ' τὴν ἐπίμαχον ἑπταετία 1956 - 62. Καὶ τὸ σημαντικώτερον: στὴν προηγούμενη ὀκταετία 1948 - 55 αὐξανε μὲ ταχύτερους ρυθμοὺς ἀπὸ τοὺς σημερινούς!

Τὸ πρόβλημα, λοιπόν, εἶναι νὰ δοῦμε, ποιὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς ρυθμὸς τῆς αὐξητικῆς μεταβολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ ἂν ὁ μέσος ἐτήσιος ὁρος μεταβολῆς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ σημερινὲς ἑλληνικὲς δυνατότητες καὶ ἀνάγκες γιὰ τὴν ὀρθοπόδησι τῆς οἰκονομίας καὶ τὸ γεφύρωμα τοῦ χάσματος ποὺ χωρίζει τὴν ἑλληνικὴ ἀπὸ τὶς ἄλλες δυτικοευρωπαϊκὰς οἰκονομίας.

Μία παρατήρησις.

Προτοῦ, ὅμως, προχωρήσουμε στὸ κύριον θέμα μας, ἐπισημαίνουμε ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, στὴ χώρα μας, γίνεται μὲ τρόπο ἀντιεπισημονικόν, ἀνεύθυνον καὶ βρισκόμενον σὲ κατάφορη ἀντίθεσι μὲ τὴν ἀντικειμενικότητα, ἔτσι ποὺ νὰ δίνεται αὐξημένο τὸ ὕψος τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ γενικώτερα μιὰ ἐξωραϊσμένη εἰκόνα τῆς πορείας τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἀντιεπισημονικότητα καὶ ἡ ἀνευθυνότητα, ἐκδηλώνονται, κατὰ κύριον λόγον, ὡς ἑξῆς:

α.— Στὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος συνυπολογίζεται τὸ σύνολον τῆς τριτογενοῦς παραγωγῆς (ὑπηρεσιῶν, ἐμπορίου κλπ.), μὲ ἀποτέλεσμα τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα νὰ καταλήγει ἓνα ἄθροισμα, ὅλων τῶν ἀτομικῶν εἰσοδημάτων, ἀνεξαρτήτως προελεύσεως. Ἔτσι παραγνωρίζεται σκόπιμα, ὅτι ἓνα μέρος τῶν εἰσοδημάτων τῆς τριτογενοῦς παραγωγῆς, εἶχε ὑπολογισθῆ σὰν πρωτογενῆς παραγωγῆς (γεωργικῆ, ἐξορυκτικῆ) καὶ σὰν δευτερογενῆ (βιομηχανία, βιοτεχνία). Μὲ τὴν μέθοδον, ὅμως, αὕτη πολλὰ ποσὰ ὑπολογίζονται δυὸ φορές. Π.χ. τὰ ἐνοίκια, ποὺ καταβάλλουν οἱ ἔχοντες εἰσόδημα ἀπὸ πρωτογενῆ ἢ δευτερογενῆ παραγωγῆς, ὑπολογίζονται σὰν εἰσόδημα δυὸ φορές. Οἱ μισθοὶ τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, ἐνῶ λαμβάνονται ἀπὸ τὸ φορολογούμενον εἰσόδημα τῶν πολιτῶν τῶν ἄλλων κατηγοριῶν καὶ ὑπολογίζονται, γιὰ πρώτη φορά, ξαναὑπολογίζονται καὶ γιὰ δεύτηρη ὑπὸ τὴν μορφήν «ὑπηρεσιῶν» τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας (5% τοῦ Ἀκαθαρίστου Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος). Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν ἐσόδων ἀπὸ τὸν τουρισμὸν, κ.ἄ. Ὁ ἐπισημονικὸς ὅμως, ὑπολογισμὸς ἐπέβαλε, ὅπως, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ συνολικὸν κοινωνικὸν προϊόν ποὺ παράγεται μέσα στὸ χρόνον, ἀφαιρηθῆ ἄξια ἴση πρὸς τὸ καταναλωμένο σταθερὸ κεφάλαιον, ὑπολογισθῆ τὸ ὑπόλοιπον ποὺ εἶναι καὶ ἡ νεοδημιουργημένη ἄξια καὶ ἀποτελεῖ τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα.

β.— Ὁ συγκριτικὸς ὑπολογισμὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ἀκόμα καὶ στὴν περίπτωσιν ποὺ ἡ χρησιμοποιούμενη μέθοδος θὰ ἦταν «ἐπισημονικὴ», γίνεται σὲ τρέχουσας καὶ ὄχι σταθερὰς τιμὰς, πράγμα ποὺ δίνει μιὰ ὑπερφυσικὴ καὶ ὄχι πραγματικὴ εἰκόνα τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. Ὁ ὑπολογισμὸς αὐτός, ἀποδίδει ἐσφαλμένα τὸν ρυθμὸν μεταβολῆς τοῦ εἰσοδήματος, γιὰτὶ παρουσιάζει τὴν αὐξησιν τῶν τιμῶν, σὰν αὐξησιν τοῦ εἰσοδήματος. Π.χ. τὸ 1962 τὸ Α.Ε.Ε. εἶχε ἀνέλθῃ σὲ 84.250 ἐκ. δρχ. σὲ σταθερὰς τιμὰς τοῦ 1954, ἐνῶ σὲ τρέχουσας τιμὰς ἦταν 106.000 ἐκατ. δρχ. Ἡ αὐξησις τοῦ Α.Ε.Ε. στὴν περίοδον 1956 - 62,

σέ σταθερές τιμές τοῦ 1954 ἦταν 42,2%, ἐνῶ σέ τρέχουσες τιμές 69,8%. Ὁ καθένας, λοιπόν, καταλαβαίνει πόσο βολικός ἔρχεται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος σέ τρέχουσες τιμές, γιατί ἀφήνει μεγαλύτερα περιθώρια γιὰ θριαμβολογικοῦ περιεχομένου ἀνακοινώσεις.

Ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς τοῦ Α.Ε.Ε. *

Ἄς δοῦμε τώρα ποιά ἦταν ἡ πορεία καὶ ὁ πραγματικὸς ρυθμὸς μεταβολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στήν ἐπταετία 1956 - 62. Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. ἔχουμε τὸν πῶ κατῶ πίνακα:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι

Ἔτος	Α.Ε.Ε. σέ σταθερές ἑκατ δρχ. 1954	Ποσοστὸ μεταβολῆς σέ σύγκριση πρὸς τὸ προηγούμενο ἔτος
1955	56.405	
1956	59.924	6,2%
1957	65.404	9,1%
1958	67.210	2,7%
1959	70.464	4,8%
1960	73.418	5 %
1961	81.874	11,5%
1962	84.250	2,9%
Σύνολο αὐξήσεως		42,2%
Μέσος ἐτήσιος γεωμετρικὸς ὁρος μεταβολῆς		6,02%

Ἀπὸ τὸν πίνακα I συνάγονται ὀρισμένα χαρακτηριστικὰ συμπεράσματα:

1.— Ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς τοῦ Α.Ε.Ε. δὲν εἶναι σταθερὸς καὶ ἐμφανίζει ἐπικίνδυνες διακυμάνσεις. Ἔτσι ἐνῶ τὸ 1961 τὸ Α.Ε.Ε. εἶχε αὐξηθῆ κατὰ 11,5% σέ σχέση πρὸς τὸ 1960, τὸ 1962 — ἔτος πού συμπίπτει μὲ τὸ τρίτο ἔτος τοῦ πενταετοῦς καὶ τὴν προσπάθεια πού ὑποτίθεται ὅτι καταβάλεται γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἡ σύνδεση μὲ τὴν ΕΚΑ — τὸ Α.Ε.Ε. αὐξήθηκε μόνο κατὰ 2,9% σέ σχέση πρὸς τὸ 1961. Οἱ διακυμάνσεις αὐτὲς ὀφείλονται κατὰ κύριο λόγο στὴ γεωργικὴ παραγωγή, ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρά τῆς ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὶς διακυμάνσεις τοῦ καιροῦ. Ἔτσι πού σέ μιὰ ἐποχὴ προηγμένης τεχνικῆς, τὸ ὕψος τοῦ Α.Ε.Ε. καὶ ἡ πορεία τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν καλοκαιρία καὶ τὶς βροχοπτώσεις! Μὲ ἄλλα λόγια, καὶ ὅταν ὑπάρχη ταχύτερος ρυθμὸς στὴ μεταβολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, πραγματοποιεῖται ἀπὸ συμπτωματικούς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον λόγους καὶ πάντως ἀπὸ παράγοντες ἄσχετους πρὸς τὶς κυβερνητικὲς προσπάθειες.

2.— Ἡ συνολικὴ αὐξηση τοῦ Α.Ε.Ε. στήν ἐπταετία 1956 - 62, σέ σταθερές τιμές, ἦταν 42,2%, μὲ μέσο ἐτήσιο γεωμ. ὄρο μεταβολῆς 6,02%, ἐνῶ στήν προηγούμενη ὀκταετία 1948 - 55 ἡ αὐξηση ἦταν 66%, (στατιστικὰ στοιχεῖα «Οἰκονομικοῦ Ταχυδρόμου» καὶ «Βήματος»), μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ μεταβολῆς 8,25%.

Περίοδος	Συνολικὴ αὐξηση τοῦ Α.Ε.Ε.	Μέσος ἐτήσιος γεωμ. ρυθμὸς μεταβολῆς
1948 — 55	66%	8,25%
1956 — 62	42,2%	6,02%

Ἄρα οἱ πανηγυρισμοὶ γιὰ τὴν αὐξηση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στήν ἐπταετία 1956 — 1962 δὲν δικαιολογούνται, ἀφοῦ στήν περίοδο αὐτὴ οἱ ρυθμοὶ μεταβολῆς τοῦ Α.Ε.Ε. κινήθηκαν σέ ἐπίπεδα, αἰσθητῶς κατώτερα σέ σχέση πρὸς τὴν προηγούμενη περίοδο.

* Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα πού περιέχονται στὴ μελέτη ἔχουν συνταχθῆ μὲ βάση τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Διευθύνσεως Μελετῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Α.Τ.Ε. καὶ τῆς Στατιστικῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ο.Η.Ε.

3.— "Αν μάλιστα πάρουμε την τελευταία πενταετία 1958 - 62, που συμπίπτει με τὰ διάφορα κυβερνητικά μέτρα και τις άσυγκράτητες θριαμβολογίες ή συνολική αύξηση του Έθνικού Εισοδήματος ήταν μόνο 26,9% και ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής μειώνεται σε 5,34%, αντί 6,02%, που ήταν για όλοκληρη την έπταετία.

4.— "Η σύγκριση τής μεταβολής του Α.Ε.Ε. στην Ελλάδα, με την αύξηση του Α.Ε. Ε., κατά την αντίστοιχη περίοδο, σ' άλλες χώρες τής Δυτ. Εύρώπης και Βαλκανικής, αποβαίνει σε βάρος τής χώρας μας.

"Ετσι κατά την περίοδο 1956 - 60 ή αύξηση του Α.Ε.Ε. (Στατιστική ΟΗΕ) στην Ελλάδα και σ' άλλες δυτικές χώρες ήταν ή έξής:

Αύξηση Έθνικού Εισοδήματος μεταξύ 1956 - 60

Έλλάδα	27,8%	Δυτ. Γερμανία	42%
Δανία	32 %	Μεξικό	43%
Αύστρία	33 %	Γαλλία	49%
Φινλανδία	34 %	Ίαπωνία	55%
Ίταλία	34 %	Ίσραήλ	64%

Πιο χαρακτηριστική είναι ακόμα ή σύγκριση με τις γειτονικές Βαλκανικές χώρες, στην τελευταία πενταετία 1958 - 62.

Αύξηση Έθνικού Εισοδήματος πενταετίας 1958 - 62

Έλλάδα	26,9%
Βουλγαρία	34,1%
Ρουμανία	48,2%
Γιουγκοσλαβία	50 %

Μέσος όρος μεταβολής 39,8%

Μ' άλλα λόγια ή Γιουγκοσλαβία και ή Ρουμανία έχουν σχεδόν διπλάσιο ποσοστό αύξησης ως προς την Ελλάδα τής όποιας τὸ ποσοστό αύξησης μόλις φθάνει τὸ 67,8% του μέσου ποσοστού αύξησης του Έθνικού Εισοδήματος τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν.

5.— Τέλος, θὰ πρέπει νὰ υπογραμμισθῆ ὅτι τὸ μέσο ετήσιο ποσοστό μεταβολής του Α.Ε.Ε. 6,02%, για τὴν έπταετία 1956 - 62, θεωρεῖται πολὺ χαμηλὸ για μιὰ υπανάπτυκτη χώρα, σὰν τὴν Ελλάδα, και ὅτι τὸ ποσοστό αὐτὸ δὲν θὰ έπρεπε νὰ ήταν κατώτερο του 9 - 10%, για νὰ μπορέση ή χώρα μας νὰ αντιμετώπιση τὴν σοβαρὴ τῆς καθυστέρηση, σε σχέση προς τις άλλες χώρες τῆς Δυτικῆς Εύρώπης.

Ἡ ἀνάλυση τοῦ Έθνικοῦ Εἰσοδήματος.

Πιο ἀνάγλυφη εἰκόνα τοῦ ἐπιβραδυντικοῦ ρυθμοῦ μεταβολῆς τοῦ Α.Ε.Ε., ἔχουμε ἀν ἀναλύσουμε τὸ εἰσόδημα στους κλάδους που τὸ συνθέτουν — γεωργικό, μεταποιήσεως, υπηρεσιῶν — και παρακολουθήσουμε τὴν εξέλιξή τους.

1) Τὸ γεωργικὸ εἰσόδημα

Στὴν έπταετία 1956 - 62, ή πορεία αύξησης του γεωργικοῦ εἰσοδήματος, παρουσιάζε-ται, ως έξής:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Ι

Έτος	Γεωργικὸ εἰσόδημα σὲ σταθερὲς δρχ. 1954	Ποσοστὸ μεταβολῆς σὲ σχέση με τὸ προ- ηγούμενο έτος
1955	19.304	
1956	19.483	+ 0,9%
1957	22.499	+ 15,4%
1958	20.812	— 7,5%
1959	21.840	+ 4,9%
1960	20.435	— 5,9%
1961	24.153	+ 18,2%
1962	22.800	— 5,6%
Σύνολο αύξησης		20,4%
Μέσος ετήσιος γεωμετρικὸς ὅρος μεταβολῆς		2,9%

Κατὰ συνέπεια ἡ ὀλικὴ αὐξηση τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος στὴν ἑπταετία 1956 - 62 ἦταν μόνο 20,4% μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ 2,9%. Τὰ μεγέθη αὐτὰ δεικνύουν τὸν σοβαρὸ βαθμὸ καθυστερήσεως τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, σὲ σύγκριση πρὸς τὴν αὐξηση, στὴν ἀντίστοιχη περίοδο τοῦ Α.Ε.Ε., σὰν σύνολο, 42,2% καὶ σὰν μέσο ἐτήσιο ὄρο μεταβολῆς, 6,02%.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Ι Ι

Ἑπταετία 1956 — 1962		
	Α.Ε.Ε.	Γεωργικὸ εἰσόδημα
Ποσοστὸ αὐξήσεως	42,2%	20,4%
Μέσος ἐτήσιος ὄρος μεταβολῆς	6,02%	2,9%
Δείκτης συγκρίσεως γεωργικοῦ εἰσοδήματος πρὸς Α.Ε.Ε.	100 %	48,3%

Ἄν μάλιστα λάβουμε τὴν τελευταία πενταετία 1958 - 62, ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος ἐμφανίζεται σὲ ἀκόμη χαμηλότερα ἐπίπεδα. Γιατὶ ἔχουμε σύνολο αὐξήσεως γεωργικοῦ εἰσοδήματος 4,1% καὶ μέσος ἐτήσιος γεωμετρικὸς ὄρος μεταβολῆς 0,8%.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι V

Πενταετία 1958 — 1962		
	Α.Ε.Ε.	Γεωργικὸ εἰσόδημα
Ποσοστὸ αὐξήσεως	26,9%	4,1%
Μέσος ἐτήσιος ὄρος μεταβολῆς	5,38%	0,8%
Δείκτης συγκρίσεως γεωργικοῦ εἰσοδήματος πρὸς Α.Ε.Ε.	100 %	15,2%

Συντριπτικὴ γιὰ τὴν ἑπταετία 1956 - 62 ἀποδεικνύεται ἡ σύγκριση πρὸς τὴν ἑξαετία 1950 - 55. Γιατὶ ἐνῶ στὴν περίοδο 1956 - 62 ἡ αὐξηση τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος ἦταν 20,4%, μὲ μέσο ἐτήσιο ρυθμὸ μεταβολῆς 2,9%, στὴν ἑξαετία 1950 - 55, τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ αὐξήσεως ἦσαν 46% καὶ 7,7%.

2) Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή

Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ γίνεταί λόγος γιὰ σταθερὴ αὐξηση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ὅταν ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή αὐξάνεταί μὲ φθίνοντες ρυθμούς, εἰδικώτερα στὴν τελευταία τριετία 1960 - 62 (τοῦ πενταετοῦς καὶ τῆς εἰσδοχῆς στὴν Κοινὴ Ἀγορά);

Ἡ φθίνουσα αὐξητικὴ πορεία τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔχει, ὡς ἐξῆς:

1960 (σὲ σχέση πρὸς τὸ 1959)	10 %
1961 (σὲ σχέση πρὸς τὸ 1960)	5,2%
1962 (σὲ σχέση πρὸς τὸ 1961)	4,7%

Χαρακτηριστικὰ στὴν ἐκθεσὴ του γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Οἰκονομία στὸ 1962, ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ξ. Ζολώτας, εἶχε παρατηρήσει:

«Ὁ ἐπιτευχθεὶς ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ τὰ δύο τελευταία ἔτη, δέν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ, ὡς ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην ταχείας βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως. Τὸ ποσοστὸν τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων, τόσον ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀκαθαρίστου Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι κατὰ πολὺ κατώτερον τῶν ἀντιστοίχων ποσοστῶν εἰς τὰς χώρας τῆς ΕΟΚ καὶ ἄλλας χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Οὕτω, ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1962 τὸ ποσοστὸν τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων ἐπὶ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων, ἀνῆλθεν εἰς 16,1%, τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ διὰ τὸ ἔτος 1961 - 62 ἦσαν 35% διὰ τὴν Αὐστρίαν, 33% διὰ τὴν Γερμανίαν, 32% διὰ τὴν Ἀγγλίαν, 30% διὰ τὴν Ὀλλανδίαν, 27% διὰ τὴν Γαλλίαν, 27% διὰ τὴν Σουηδίαν καὶ 27% διὰ τὴν Ἰταλίαν».

Σε βάρος τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ἄλλου, ἀποβαίνει ἡ σύγκριση τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανικῆς τῆς παραγωγῆς, μὲ τοὺς ρυθμοὺς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ποὺ ἔχουν ἐπιτύχει οἱ γειτονικὲς Βαλκανικὲς χῶρες.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ V

Ρυθμοὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς					
	1960	1961	1962	Συνολικὴ αὐξηση	Μέσος ἔτησιος ὁρος μεταβολῆς
Ἑλλάδα	10%	5,2%	4,7%	19,9%	6,6%
Γιουγκοσλαβία	15%	7%	7 %	29 %	9,66%
Βουλγαρία	11%	9 %	11,1%	31,1%	10,36%
Ρουμανία	16%	15,6%	14,7%	46,3%	15,4 %

Ἔτσι, στὴν τριετία 1960 - 62, ὁ μέσος ἔτησιος ὁρος μεταβολῆς τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, στὶς τρεῖς γειτονικὲς βαλκανικὲς χῶρες ἦταν 11,8% καὶ στὴν Ἑλλάδα μόνο 6,6%.

II. Ἡ διάρθρωση τοῦ Α.Ε.Ε.

Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία στὴν ἐπταετία 1956 - 62 δὲν ἔχει ὑποστῆ οὐσιαστικὰ βασικὲς διαρθρωτικὲς ἀλλαγές, ἐνῶ ἡ ἴδρυση ὀρισμένων βιομηχανικῶν μονάδων, τὶς περισσότερες φορές, κάτω ἀπὸ ἀσύμφωρες συνθήκες ἐκμεταλλεύσεως, δὲν ἄσκησε ἀποφασιστικὴ ἐπίδραση στὴν ἀλλαγὴ τοῦ χαρακτήρα τῆς. Ἡ οἰκονομία μας παραμένει, κατὰ βάση, γεωργικὴ καὶ τὸ κυριώτερο δὲν ἔχει ἀποβάλλει τὸν ἔντονο παρασιτισμὸ τῆς ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξη τοῦ κλάδου τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ συνάγεται ἀπὸ τὴ συγκριτικὴ μελέτη τῶν στοιχείων ποὺ συνθέτουν τὸ Ἀκαθάριστο Ἐθνικὸ Εἰσόδημα, στὰ ἔτη 1956 καὶ 1961, δηλαδὴ στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος τῆς κρινομένης περιόδου. (Γιὰ τὸ 1962 δὲν ἔχουν δημοσιευθῆ ἀκόμη τὰ πλήρη ἀναλυτικὰ στοιχεῖα).

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VI

Ἀκαθάριστο Ἐθνικὸ Εἰσόδημα (σὲ σταθερὲς δραχμὲς 1954)		
	1956	1961
<i>Πρωτογενῆς παραγωγῆς</i>		
Γεωργία	19.483 (32,5%)	24.153 (29,5%)
Μεταλλεῖα, ὄρυχεῖα κλπ.	712 (1,2%)	1.061 (1,3%)
<i>Δευτερογενῆς παραγωγῆς</i>		
Μεταποίηση	10.767 (17,9%)	14.952 (18,3%)
Ἔργα καὶ ἐπιχειρήσεις - κοινῆς ὠφελείας	3.305 (5,5%)	6.104 (7,4%)
<i>Τριτογενῆς παραγωγῆς</i>		
Ἑπηρεσίες	25.657 (42,9%)	35.604 (43,5%)
Σύνολο	59.924 (100%)	81.874 (100%)

Ὁ πίνακας VI συντάχθηκε μὲ βάση τὰ στοιχεῖα τῆς Διευθύνσεως Μελετῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπομένως, τὸ Γεωργικὸ Εἰσόδημα, στὰ 1956, ἀντιπροσώπευε τὸ 32,5% τοῦ Α.Ε.Ε., ἐνῶ στὰ 1961 τὸ 29,5%. Πρόκειται γιὰ μικρὴ μεταβολή, χωρὶς γενικώτερες ἐπιπτώσεις στὸ χαρακτῆρα τῆς οἰκονομίας.

Ἐκεῖνο, ὁμῶς, πού κυριολεκτικὰ ἀνατρέπει τοὺς ἰσχυρισμοὺς γιὰ ὁποιοσδήποτε διαρθρωτικὲς ἀλλαγές καὶ γιὰ ἐκβιομηχάνιση, εἶναι ἡ στασιμότητα στὰ αὐτὰ ποσοστιαῖα ἐπίπεδα, τοῦ εἰσοδήματος πού προέρχεται ἀπὸ τὴ μεταποίηση (βιομηχανία καὶ βιοτεχνία). Ἰατὶ ἐνῶ τὸ 1956 τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὴ μεταποίηση ἀντιπροσώπευε ποσοστὸ ἴσο πρὸς τὸ 17,97% τοῦ Α.Ε.Ε., τὸ 1961, ὕστερα ἀπὸ ὀλόκληρη ἐξαετία «προγραμματισμῶν» ἔγινε 18,3%. Ἡ διαφορά, ἀνερχομένη σὲ 0,33% εἶναι ἐντελῶς ἐπουσιώδης, πράγμα πού ἀποδεικνύει ὅτι ἡ βιομηχανία στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος τῆς ἐξαετίας, μετεῖχε στὴ διαμόρφωση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος μὲ τὴν αὐτὴ ἀναλογία.

Τὸ ὑπανάπτυκτο, ὁμῶς καὶ ὁ παρασιτικὸς χαρακτήρας τῆς οἰκονομίας μας, φαίνεται κυρίως, ἀπὸ τὸ ὑψηλὸ ποσοστὸ συμμετοχῆς, στὴ διάρθρωση τοῦ Α.Ε.Ε., τῶν ὑπηρεσιῶν, ποσοστὸ πού ἀντὶ νὰ μειοῦται ἀπὸ ἔτος σὲ ἔτος, δεικνύει, συνεχῶς, τάσεις αὐξήσεως. Ἐτσι, τὸ 1956, ἐνῶ τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὸν κλάδο τῶν ὑπηρεσιῶν, ἀντιπροσώπευε ποσοστὸ ἴσο, πρὸς τὸ 42,8% τοῦ Α.Ε.Ε., τὸ 1961 ἀνῆλθε σὲ ποσοστὸ ἴσο πρὸς τὸ 43,5% τοῦ Α.Ε.Ε. Ἡ ὑπερτροφικὴ, μάλιστα, συμμετοχὴ τοῦ κλάδου τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐναντι τῶν βασικῶν παραγωγικῶν κλάδων (γεωργία καὶ βιομηχανία), δημιουργεῖ συνθήκες ἀδυναμίας γιὰ τὴν ἀπορρόφηση τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

Μετανάστευση καὶ ἐθνικὸ εἰσόδημα

Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ἡ ἀπώλεια πού ἐπιφέρει ἡ μετανάστευση στὴν αὐξηση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ ὁ ἀνασχετικὸς ρόλος τῆς, στὴν ἀλλαγὴ τοῦ χαρακτήρα τῆς οἰκονομίας μας. Σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων, ἡ ἐτήσια προστιθέμενη ἀξία στὸ Ἐθνικὸ προϊόν κατὰ ἀπασχολούμενο, τὸ 1960 ἦταν 51.400 δραχμές.

Ἄν τώρα οἱ 334.428 μετανάστες τῆς ὀκταετίας 1955 - 62 δὲν εἶχαν μεταναστεύσει, ἀλλὰ ἀπασχοληθεῖ παραγωγικὰ στὴν ἐλληνικὴ βιομηχανία, τότε τὸ Ἐθνικὸ Προϊὸν θὰ εἶχε αὐξηθῇ κατὰ:

$$334.428 \times 51.400 \text{ δρχ.} = 17.189.599.200 \text{ δρχ.} \text{ ἢ } 571 \text{ ἑκατ. δολλάρια.}$$

Ἄντὶ ὁμῶς τῶν 571 ἑκατ. δολλαρίων, πού θὰ ἀπέφερε ἡ ἐργασία, ἔχουμε μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα τῶν ἐκπατρισμένων, ὕψους 24,3 ἑκ. δολλαρίων. (Στοιχεῖα Τραπεζῆς Ἑλλάδος).

Ἐπομένως, γιὰ τὸν τόπο μας χάνεται ποσοστὸ ἴσο, πρὸς:

$$571.243 \text{ ἑκ. δολ.} - 24.300 \text{ ἑκ. δολ.} = 546.943 \text{ ἑκ. δολ.} \text{ ἢ } 16.408.290 \text{ ἑκατ. δρχ.}$$

Ἄν λοιπὸν στὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα προσθέταμε τὴν ἀξία πού χάνεται, θὰ εἶχαμε, γιὰ τὸ 1962, Ἐθνικὸ Εἰσόδημα ἴσο πρὸς:

$$100.600 \text{ ἑκ. δρχ.} + 16.408 \text{ ἑκ. δρχ.} = 117.008 \text{ ἑκ. δρχ.}$$

Καὶ ἡ σύνθεση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος τὸ 1962 θὰ ἀνελύετο, ὡς ἐξῆς:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VII

	Μὲ μετανάστευση	Χωρὶς μετανάστευση
Γεωργία	27.100 (26,9%)	27.100 (23,1)
Μεταποίηση	27.100 (26,9%)	43.508 (27.100+ 16.408) (37,2)
Ἑπηρεσίες	46.400 (46,2%)	46.400 (39,7)
Σύνολο	100.600 (100 %)	117.008 (100 %)

Ἀπὸ τὸν παραπάνω, λοιπὸν, πίνακα συνάγεται ὅτι ἂν ἡ χώρα μας εἶχε ἐπωφεληθῇ ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν μεταναστῶν, τῆς τελευταίας ὀκταετίας, τὸ Ἀκαθάριστο Ἐθνικὸ Εἰσόδημα σὲ τρέχουσες τιμές, θὰ εἶχε αὐξηθῇ ἀπὸ 100.600 ἑκατ. δρχ., σὲ 117.008 ἑκ. δρχ., δηλαδὴ κατὰ 16,2%, καὶ τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὴ μεταποίηση, ἀπὸ 27,100 ἑκ. δρχ., θὰ εἶχε αὐξηθῇ σὲ 43.508 ἑκ. δρχ., δηλαδὴ κατὰ 60,5%. Παράλληλα, ὁμῶς, θὰ εἶχε ἀλλάξη καὶ ἡ σύνθεση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ γενικώτερα, θὰ εἶχαν σημειωθῇ πραγματικὲς διαρθρώσεις στὸ χαρακτήρα τῆς οἰκονομίας μας.

III. Ἡ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος.

Εἰδικώτερα, αὐτὸ πού ἐνδιαφέρει τὴ μεγάλη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ — γιὰτὶ ἔχει ἄμεσες ἐπιπτώσεις στὸ βιοτικὸ τῆς ἐπίπεδο — εἶναι ἡ ἐξέλιξη τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος. Ἐνδιαφέρει δηλαδὴ ἂν ὑπάρχη ἐπίταση στὴν ἀνισότητα τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος ἢ ἂν ἀντίθετα, ὑπάρχει τάση γιὰ μιὰ πιὸ δίκαιη πρὸς ὄφελος τῶν ἐργαζομένων, πού γιὰ γνώ-

μονα θὰ ἔχει τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητος καὶ τὴ μείωση τοῦ ποσοστοῦ ὑπεραξίας, ποὺ καρποῦται ἡ ἐργοδοσία σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων.

Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν ἐτῶν 1956 - 62, κατ' ἐπανάληψη εἶχαν δηλώσει ὅτι ὑπάρχει μὲν ἀνισότης στὴν κατανομή, ἀλλὰ ἡ κυβέρνησις μὲ τὴν πολιτική της, συνεχῶς, τὴν μικρύνει. Ἀπὸ τὴν ἐξέταση ὅμως τῶν διαφόρων στοιχείων, ἀποδεικνύεται ὅτι, ἀντίθετα, πρὸς τὰ λεγόμενα τῶν ὑπευθύνων τῆς κυβερνητικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἡ ἀνισότης ἐπιτάθηκε, ἀπὸ ἔτος σὲ ἔτος, σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων, ἰδιαιτέρως σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων τῆς ὑπαίθρου καὶ ὅτι ὑπάρχει, ἀκόμη, ἐπίτασις τῆς ἀνισότητος, ἀνάμεσα στὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα, στὴν περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας καὶ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα.

Τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα

Τὸ κατὰ κεφαλὴ (ἐτήσιο) εἰσόδημα στὴν Ἑλλάδα, τὸ 1962, σύμφωνα μὲ τοὺς ἐπίσημους ἀριθμοὺς τῆς ΕΣΥΕ ἦταν 365 δολ. ἢ 10.950 τρέχ. δρχ., ποὺ συνεπάγεται ἡμερήσιο εἰσόδημα 30 δρχ. Ὅμως, τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα εἶναι ἕνας μέσος ἰδεατὸς ὄρος, ἐνὸς συνόλου ἀνομοιομόρφων ἀτομικῶν εἰσοδημάτων, ποὺ ὀποτελεῖται ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τοῦ κ. Στρατ. Ἀνδρεάδη, τοῦ κ. Μποδοσάκη ἢ τοῦ κ. Νιάρχου καὶ τὸ εἰσόδημα ἐνὸς ἐξαθλιωμένου ἀγρότη τῆς Ἠπείρου ἢ ἐνὸς ἀνέργου καπνεργάτη, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ μεγίστη πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἔχει ἡμερήσιο εἰσόδημα πολὺ πρὸς κάτω ἀπὸ 30 δρχ.

Ἐξ ἄλλου, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, σὲ γεωργικὰ ἐπαγγέλματα ἀπασχολοῦνται τὰ 56% τοῦ συνόλου τῶν ἀπασχολουμένων. Ἐπομένως, σὲ πάνω ἀπ' τὸ μισὸ πληθυσμὸ τῆς χώρας ἀναλογεῖ τὸ 26% τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος (ὅσο εἶναι τὸ ἀγροτικόν), μὲ ἀποτέλεσμα τὸ μέσο κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα τοῦ ἀγρότη, νὰ εἶναι τὸ μισὸ τοῦ κατὰ κεφαλὴ εἰσοδήματος τοῦ ὑπολοίπου πληθυσμοῦ τῆς χώρας, δηλαδὴ 182 δολάρια τὸ χρόνο ἢ ἡμερήσιο εἰσόδημα 15 δρχ. Ἀλλὰ καὶ οἱ 15 δρχ. τὴ μέρα εἶναι καθαρὸ ὑποθετικὸ ποσό, γιὰτὶ σύμφωνα μὲ τὴν Α.Τ.Ε., τὸ 50% τῶν ἀγροτῶν ἔχουν κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα ἡμερήσιο τὸ 40% τοῦ μέσου ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, μὲ συνέπεια τὸ ἡμερήσιο εἰσόδημά τους νὰ εἶναι 6 δραχμές.

Ὑστερα δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε τὰ 3 ἑκατομμύρια κατοίκων ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν στατιστικὴ τοῦ ὑπουργείου Προνοίας εἶναι ἄποροι, μὲ ἐτήσιο εἰσόδημα 960 - 1.140 δρχ. τὸ χρόνο ἢ ἡμερήσιο 2,60 — 3.10 δρχ.

Διεθνεῖς συγκρίσεις.

Τὸ πόσο χαμηλὰ βρίσκεται τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα τοῦ Ἑλληνα, προκύπτει ὅταν συγκριθῇ πρὸς τὸ εἰσόδημα τοῦ Δυτικο - Εὐρωπαϊοῦ καὶ διαπιστώσουμε τὴ μεγάλη ἀπόσταση ποὺ τὸ χωρίζει ἀπ' αὐτό.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VIII

Κατὰ κεφαλὴ Α.Ε.Ε. στὴν ΕΚΑ σὲ δολάρια τοῦ 1955		
	1955	1960
Δ. Γερμανία	1.040	1.260
Βέλγιο	1.120	1.190
Γαλλία	1.000	1.080
Ὁλλανδία	960	1.040
Ἰταλία	550	630
Ε.Ο.Κ.	880	1.010
Ἑλλάδα	270	300
Διαφορὰ	610	710

Στοιχεῖα τοῦ ΕΛ.ΚΕ.Π.Α. - 1962

Ἀπὸ τὸν ἀνωτέρω πίνακα συνάγονται τὰ ἑξῆς:

α.— Ὁ Ἑλληνας σὲ σχέση πρὸς τὸν Δυτικο - ευρωπαϊὸ, ἔγινε πρὸς φτωχὸς τὸ 1960, ἀπὸ ὅτι ἦταν τὸ 1955. Γιατὶ ἐνῶ τὸ 1955 ὁ Δυτικοευρωπαῖος, (μὲ μέσο εἰσόδημα 880 δολλ.), εἶχε ὑψηλότερο εἰσόδημα ἀπὸ τὸν Ἑλληνα, (μὲ 270 δολλ.), κατὰ 610 δρχ., τὸ

1960, ύστερα από μια πενταετία οικονομικών προγραμμάτων, ο Έλληνας (με 300 δρχ.), έγινε, σε σχέση με τον Δυτικοευρωπαίο (με 1.010 δρχ.), κατά 710 δρχ. πτωχότερος.

6.— Το κατά κεφαλή εισόδημα του Έλληνα αντιπροσώπευε το 1955 ποσοστό ίσο προς το 49% του εισοδήματος του Ιταλού, που ήταν το πτωχότερο στην Κοινή Άγορά και το 30,4% του μέσου κατά κεφαλή εισοδήματος στην Κοινή Άγορά, το 1960 τα αντίστοιχα αυτά ποσοστά είχαν μειωθεί σε 47,5% και 29,7%.

γ.— Το κατά κεφαλή εισόδημα του Δυτικοευρωπαίου στην ίδια πενταετία αύξηθηκε (κατά 14,7%), με ταχύτερο ρυθμό από ότι το κατά κεφαλή εισόδημα του Έλληνα, (10%). Έπιβάλλετο όμως, όπως το κατά κεφαλή εισόδημα του Έλληνα αύξηθη με πολλαπλάσιο ρυθμό σε σύγκριση προς το κατά κεφαλή εισόδημα του Δυτικοευρωπαίου, για να μπορέσει κάποτε να πλησιάσει στα επίπεδά του.

δ.— Η καθυστέρηση αυτή του εισοδήματος του Έλληνα σε απόλυτους αριθμούς, σε ποσοστά και σε ρυθμούς αύξησης, δημιουργεί πολύ ζοφερές προοπτικές για το μέλλον. Γιατί με βάση τα σημερινά δεδομένα, αλλά και αυτά τα επίσημα σχέδια, ο Έλληνας και με τα δέκα χρόνια θα εξακολουθή να γίνεται πτωχότερος, σε σχέση προς τον Δυτικοευρωπαίο.

Οι Βαλκανικοί γείτονες.

Οι χαμηλοί ρυθμοί αύξησης του κατά κεφαλή εισοδήματος στην Ελλάδα, γίνονται ακόμα πιο χαρακτηριστικοί, αν η σύγκριση γίνει με τις γειτονικές Βαλκανικές χώρες, οι οποίες προπολεμικά την συναγωνίζονταν σε βαθμούς καθυστέρησης, ενώ σήμερα αναπτύσσονται με γοργότερους ρυθμούς. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Έπετηρίδας του ΟΗΕ, για το 1961, η αύξηση του κατά κεφαλή εισοδήματος στη Βαλκανική ήταν :

Έλλάδα 17%, Ρουμανία 44%, Γιουγκοσλαβία 48% και Βουλγαρία 50%.

Το εισόδημα των εργαζομένων

Το ότι το εισόδημα του Έλληνα, από έτος σε έτος γίνεται χαμηλότερο, σε σύγκριση προς το εισόδημα του Ευρωπαίου, έχει σαν παράλληλη εκδήλωση την επίταση της ανισότητας στην κατανομή του εισοδήματος, αφ' ενός ανάμεσα στους εργαζόμενους και τους εργοδότες, και αφ' άλλου ανάμεσα στον αστικό και αγροτικό πληθυσμό, και ειδικότερα ανάμεσα στην περιοχή της πρωτεύουσας και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Οι εργαζόμενοι των αστικών κέντρων

1.— Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Έθνικών Λογαριασμών, στο τέλος της επταετίας 1956 - 62, το ποσοστό συμμετοχής των εργαζομένων των αστικών περιοχών στο γενικό εισόδημα του αστικού πληθυσμού, ήταν μικρότερο σε σχέση προς την αρχή της περιόδου. Γιατί ενώ το 1955 το εισόδημα των εργαζομένων του αστικού πληθυσμού αντιπροσώπευε το 54% του συνολικού τοιούτου, το 1962 είχε μειωθεί σε 51,9%.

2.— Μια δεύτερη στατιστική, με βάση τα στοιχεία της ΕΣΤΕ, αποδεικνύει και πάλιν, ότι το εισόδημα των εργατοϋπαλλήλων μειώνεται, ενώ αντίθετα αυξάνεται το εισόδημα των ανωτέρων τάξεων. Το ποσοστό αύξησης του Έθνικού Εισοδήματος, εκτός του γεωργικού, μεταξύ των ετών 1955 - 61, σε τρέχουσες τιμές ήταν 75%. Η αύξηση των μισθών και ήμερομισθίων, των διαφόρων κλάδων εργαζομένων, εκτός των απασχολούμενων στη γεωργία, στην ίδια περίοδο ήταν 80%. Όταν, όμως, υπολογίσουμε ότι η ετήσια απασχόληση αυξάνεται, κατά 2,5% και αφαιρέσουμε από το ύψος των μισθών και ήμερομισθίων ποσοστό 15%, η πραγματική αύξηση των μισθών και ήμερομισθίων περιορίζεται στο 65%. Έπομένως, μειώνεται το εργατικό εισόδημα και αντίθετα αυξάνεται το εισόδημα των άλλων τάξεων.

3.— Από την ετήσια βιομηχανική έρευνα της ΕΣΥΕ, σε 5.817 βιομηχανικές επιχειρήσεις προκύπτει ότι μεταξύ των ετών 1958 και 1961 αφ' ενός αυξήθηκε από 55,9% σε

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Χ

Σε εκατομμύρια δραχμές			
Έ τ ο ς	Άξια παραχθέντος προϊόντος 5.817 βιομηχαν. επιχειρήσεων	Άξια καρπούμενη από ιδιοκτήτες των βιομηχανικών επιχειρήσεων	Σύνολο μισθών και ήμερομισθίων
1958	8.637 (100%)	4.829 (55,9%)	3.808 (44,1%)
1961	10.497 (100%)	6.183 (58,9%)	4.314 (41,1%)

58,9% τὸ ποσοστὸ πού καρπούνται οἱ βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ τὴν ἀξία τοῦ παραγομένου συνολικοῦ βιομηχανικοῦ προϊόντος καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι στὸ ἴδιο διάστημα μειώθηκε ἀπὸ 44,1% σὲ 41,1% τὸ ποσοστὸ πού ἀπὸ τὸ συνολικὸ παραγόμενο προϊόν, λαβαίνουν οἱ ἐργαζόμενοι, ὑπὸ μορφή μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων. (Παρά τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ παραγωγικότητα ἔχει αὐξηθῆ κατὰ 26,1%).

Τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ

Προηγούμενα εἶδαμε ὅτι στὴν τελευταία πενταετία τὸ γεωργικὸ εἰσόδημα εἶχε μέση ἐτήσια μεταβολὴ μόνο 0,8%, πράγμα πού σὰν ἄμεση συνέπεια ἔχει τὴν ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον, ποσοστιαία καὶ σὲ ἀπόλυτους ἀριθμούς μείωση τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, σὲ σχέση πρὸς τὸ εἰσόδημα τῶν ἄλλων κλάδων τοῦ πληθυσμοῦ. Ἔτσι, ἐνῶ τὸ 1955, τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα, γιὰ ὁλόκληρη τὴ χώρα ἦταν κατὰ 39% ἀνώτερο τοῦ κατὰ κεφαλὴ γεωργικοῦ, τὸ 1960 ἔγινε ἀνώτερο κατὰ 62% καὶ τὸ 1962 κατὰ 72%.

Ἐξ ἄλλου, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ΑΤΕ καὶ Ὑπουργείου Γεωργίας (1960) γιὰ 1.014.000 ἀγροτικὲς οἰκογένειες, ἡ κατανομὴ τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος ἐμφανίζεται, ὡς ἑξῆς:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ

Ἀριθμὸς ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν	Μηνιαῖο εἰσόδημα
583.000	316 δρχ.
303.000	650 δρχ.
97.000	1.125 δρχ.
31.000	2.166 δρχ.

Ἄν ὁμως, ἀντὶ τοῦ μηνιαίου εἰσοδήματος πάρουμε τὸ ἡμερήσιο εἰσόδημα, τότε ἔχουμε τὴν ἐξῆς ζοφερὴ εἰκόνα. Ἐπὶ 1.014.000 ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν, οἱ 583.000 οἰκογένειες (τὸ 57,5% τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν) ἔχουν μέσο ἡμερήσιο εἰσόδημα 10,5 δρχ., οἱ 303.000 οἰκογένειες (τὸ 29,9%) μέσο ἡμερήσιο εἰσόδημα 21,7 δρχ., οἱ 97.000 (τὸ 9,55%) μέσο ἡμερήσιο εἰσόδημα 37,5 δρχ., καὶ οἱ 31.000 (3,05%) μέσο ἡμερήσιο εἰσόδημα 72 δρχ.

Οἱ τραγικὲς συνέπειες τῆς ἐπίτασης τῆς ἀνισότητος αὐτῆς, γίνονται ἀκόμα πιὸ αἰσθητὲς ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψη μας, ὅτι ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἢ οἱ ἀπασχολούμενοι μὲ ἀγροτικῆς φύσεως ἐργασίες καλύπτουν, ὅπως εἶδαμε ἤδη, πάνω ἀπὸ τὸ μισὸ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ἡ εἰσοδηματικὴ ἀνισότητα στὴν πρωτεύουσα καὶ τὴν ἐπαρχία

Παράλληλα αὐξάνεται καὶ ἡ ἀνισότητα τοῦ εἰσοδήματος ἀνάμεσα στὴν πρωτεύουσα καὶ τὴν ἐπαρχία. Ἄν ὁ δείκτης τοῦ εἰσοδήματος γιὰ ὁλόκληρη τὴ χώρα εἶναι 100, τὸ 1956 ὁ δείκτης τοῦ εἰσοδήματος γιὰ τὴν πρωτεύουσα ἦταν 140 καὶ τὸ 1961 ἔγινε 150. Ἡ ἐπίταση τῆς διαφορᾶς εἶναι προφανής.

Ἐξ ἄλλου, τὸ κατὰ κεφαλὴ διαθέσιμο ἡμερήσιο εἰσόδημα στὴν περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας καὶ στὴν ὑπόλοιπη χώρα γιὰ τὰ ἔτη 1956 καὶ 1961 ἔχει ὡς ἑξῆς:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ Ι

	1956	1961	Ποσοστιαία μεταβολή
Κατὰ κεφαλὴ διαθέσιμο ἡμερήσιο εἰσόδημα στὴν πρωτεύουσα.	29 δρχ.	36,8 δρχ.	27 %
Κατὰ κεφαλὴ διαθέσιμο ἡμερήσιο εἰσόδημα στὴν ὑπόλοιπη χώρα.	20,7 δρχ.	24,8 δρχ.	18,5%
Διαφορὰ	8,3 δρχ.	12 δρχ.	44,5%

Από τὸν παραπάνω πίνακα συνάγεται ὅτι ἐνῶ στὴν τελευταία ἐξαετία, τὸ διαθέσιμο ἡμερήσιο εἰσόδημα στὴν πρωτεύουσα αὐξήθηκε κατὰ 27% στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα αὐξήθηκε μόνο κατὰ 18,5% καὶ ὅτι μέσα στὴν ἴδια ἐξαετία ἡ διαφορά τοῦ διαθέσιμου ἡμερήσιου εἰσοδήματος μεταξὺ πρωτεύουσας καὶ ἐπαρχίας αὐξήθηκε κατὰ 44,5% σὲ βάρος τῆς δευτέρας. Ὁ ἀνωτέρω πίνακας εἶναι δηλωτικὸς τῆς ἀποτυχίας τῶν προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ ἐπίταση τῆς ἀνισομέρειας στὴν κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος καταφαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ δηλωθὲν συνολικὸ οἰκογενειακὸ εἰσόδημα στὴν πρωτεύουσα καὶ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ Ι Ι

Δηλωθὲν Οἰκογενειακὸ Εἰσόδημα σὲ χιλιάδες δραχμὲς τρέχουσας χρήσεως			
	Σύνολο	Πρωτεύουσα	Ἐπαρχία
1959	12.566.293	8.068.451 (64,2 %)	4.497.842 (35,8 %)
1960	13.345.198	8.546.457 (64,04%)	4.798.741 (35,96%)
1961	15.731.690	10.294.621 (65,43%)	5.437.069 (34,57%)

Ἔτσι, τὸ 1961 γιὰ τοὺς 1,865.000 κατοίκους τῆς πρωτεύουσας (τὸ 22,2% τοῦ πληθυσμοῦ), τὸ δηλωθὲν συνολικὸ οἰκογενειακὸ εἰσόδημα ἦταν 10.294.621.000 δρχ. δηλαδή τὸ 65,43% τοῦ συνολικοῦ δηλωθέντος οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος, καὶ γιὰ τοὺς 6.500.000 κατοίκους τῆς ὑπόλοιπης χώρας (τὸ 77,8% τοῦ πληθυσμοῦ), τὸ δηλωθὲν εἰσόδημα ἦταν μόνο 5.437.069.000 δρχ., ἤτοι τὸ 34,57% τοῦ συνολικοῦ δηλωθέντος οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος ἢ σχεδὸν τὸ μισὸ τοῦ δηλωθέντος στὴν πρωτεύουσα.

Τὸ ἐπικίνδυνο, ἐν τούτοις, εἶναι ὅτι ἡ ἀνισότης στὴν κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος, πρωτεύουσας καὶ ἐπαρχίας, θὰ συνεχισθῇ καὶ στὸ μέλλον, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ διατιθέμενα κονδύλια ἐπενδύσεων. Μιὰ στατιστικὴ τῶν ἰδιωτικῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων, κατὰ γεωγραφικὲς περιοχάς, εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτικὴ, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ Ι Ι Ι

Ἰδιωτικὲς Βιομηχανικὲς Ἐπενδύσεις				
Περιοχὴ	Ἐπενδύσεις σὲ χιλ. δρχ.	Δείκτης	Ἐπενδύσεις κατὰ κεφαλὴ σὲ δρχ.	Δείκτης
Περιοχὴ πρωτεύουσας	1.376.000	100%	937,3	100%
.....	.....	.....	.....	.....
Στερεὰ - Εὐβοία	72.560		74,7	
Ἴονιοι	16.160		78,4	
Κυκλάδες	3.800		38	
Θεσσαλία	54.518		78,4	
Νῆσοι Αἰγαίου	10.331		40,6	
Πελοπόννησος	145.643		132,9	
Μακεδονία	131.956		69,8	
Ἠπειρος	19.834		56,3	
Κρήτη	25.864		124,3	
Θράκη	13.941		39,0	
Δωδεκάνησος	25.898		210,5	
.....	.....	.....	.....	.....
Σύνολο ἐπαρχίας	520.505	37,5%	83,1	8,8 %

Στοιχεῖα «Οἰκονομικοῦ Ταχυδρόμου» καὶ «Βήματος»

Μ' ἄλλα λόγια, οἱ ἰδιωτικὲς βιομηχανικὲς ἐπενδύσεις στὴν ἐπαρχία ἀντιπροσωπεύουν τὸ 37,5% τῶν ἐπενδύσεων στὴν πρωτεύουσα, καὶ ἀκόμη σὲ κάθε κάτοικο ἐπαρχίας ἀναλογεῖ μέση κατὰ κεφαλὴ ἰδιωτικὴ βιομηχανικὴ ἐπένδυση 83,1 δρχ. ἔναντι 937,3 δρχ. γιὰ κάθε κάτοικο τῆς πρωτεύουσας ἢ τὸ 8,8% τῆς διατιθέμενης κατὰ κεφαλὴ ἐπένδυσης γιὰ κάθε Ἀθηναῖο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1 Ἡ αὔξηση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, στὴ χώρα μας, μέσα στὴν ἐπίμαχη ἐπταετία 1956 - 62, γίνεται σὲ ρυθμούς (μέση ἐτήσια γεωμ. μεταβολὴ 6,02%), κατώτερους καὶ σὲ σύγκριση πρὸς τὴν προηγούμενη περίοδο 1948 - 1955, (μέση ἐτήσια μεταβολὴ 8,25%) καὶ σὲ σχέση πρὸς τὰ Δυτικοευρωπαϊκὰ καὶ Βαλκανικὰ κριτήρια. Παράλληλα ἡ αὔξηση τοῦ γεωργ. εἰσοδήματος γίνεται σὲ ἔρποντες ρυθμούς (στὴν πενταετία 1958 - 62, μέση γεωμ. ἐτήσια μεταβολὴ 0,8), ἐνῶ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή ἐμφανίζει κόπωση καὶ ἀκολουθεῖ φθίνουσα πορεία αὔξησης. Ἡ πραγματικότητα αὐτὴ ὄχι μόνο δὲν δικαιολογεῖ τὶς συνήθεις διθυραμβικὲς ἐξάρσεις τῶν κυβερνητικῶν ἀνακοινωθέντων, ἀλλὰ ἐπιβάλλει, ἐπιτακτικὰ, τὸ χρέος, νὰ ἀλλάξουν οἱ σημερινοὶ ρυθμοί, (ἡ μέση ἐτήσια μεταβολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος νὰ σταθεροποιηθῆ στὸ 9 - 10%), γιὰ νὰ μπορέσῃ ἡ οἰκονομία μας νὰ ξεπεράσῃ τὴ σημερινή της καθυστέρηση καὶ νὰ μὴ συντριβῆ στὶς συνθήκες ἀδυσώπητου ἀνταγωνισμοῦ, ποὺ δημιουργεῖ ἡ πρόσδεσὴ μας στὴν Κοινὴ Ἀγορά.

2 Ἡ κυβερνητικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς ἐπταετίας 1956 - 62, πολιτικὴ ὑποτέλειας στὴ βάση της, παρὰ τοὺς «προγραμματισμούς», τὰ «σχέδια ἐκβιομηχανίσεως» καὶ τὴ σύνδεση μὲ τὴν Κοινὴ Ἀγορά, στάθηκε ἀδύνατο νὰ ἀλλάξῃ ἢ νὰ βελτιώσῃ τὸ χαρακτῆρα ὑπανάπτυξως τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας μας. Ἡ διάρθρωση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς περιόδου αὐτῆς παρέμεινε σχεδὸν ἡ αὐτὴ. Ἡ μεταποίησις ἀπὸ 17,97% τὸ 1956, ἔγινε — ἔμεινε οὐσιαστικὰ στάσιμη — 18,3% τὸ 1961, ἐνῶ ὁ ἔντονα παρασιτικὸς γιὰ τὴν Ἑλλάδα κλάδος τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπὸ 42,81% τὸ 1956 ἀνῆλθε σὲ 46,2% τὸ 1962. Γιὰ νὰ ἐπήρχετο ἀλλαγὴ ἢ ἔστω βελτίωση στὴ διάρθρωση ἢ στὸ χαρακτῆρα τῆς οἰκονομίας, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν δημιουργηθῆ συνθήκες ἀπασχολήσεως τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, νὰ εἶχαν βελτιωθῆ οἱ ὅροι τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ προπαντὸς νὰ εἶχε ἀναπτυχθῆ ὁ κλάδος τῆς βιομηχανίας, καὶ νὰ ἀνέβαινε ἔτσι σὲ πολὺ ὑψηλότερα ἐπίπεδα ἢ συμμετοχὴ τῆς μεταποίησις στὴ διαμόρφωση τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος.

3 Ἡ ἐξέλιξις τῆς κατανομῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος γίνεται σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων. Μέσα σ' ὀλόκληρὴ τὴν περίοδο 1956 - 62, ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο, δυναμώνει ἡ ἐπίταση τῆς ἀνισότητος τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος ἀνάμεσα στὶς ἀνώτερες τάξεις καὶ τοὺς ἐργαζόμενους, ἀνάμεσα στὸν ἀστικὸ καὶ τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ, ἀνάμεσα στὴν περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας καὶ τὴν ἐπαρχία. Γιὰ ἑκατοντάδες χιλιάδες Ἑλληνας πληθεῖους τὸ ἡμερήσιο εἰσόδημα, μόλις φθάνει τὶς 3 ἢ 6 δραχ., καὶ γενικώτερα οἱ πτωχοὶ ἔγιναν πτωχότεροι καὶ οἱ πλούσιοι πλουσιώτεροι, σὰν ποσοστὸ ποὺ τοὺς ἀναλογεῖ ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. Τέλος, ὁ Ἕλληνας γίνεται πτωχότερος πρὸς τὸν Δυτικοευρωπαϊκὸ συνέταιρό του ἢ τὸν Βαλκάνιο γείτονά του, γιὰτὶ ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο, μεγαλώνει σταθερὰ σὲ δάρας του, ἡ ἀπόσταση ποὺ χωρίζει τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα τοῦ Ἕλληνα ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τοῦ Δυτικοευρωπαίου ἢ τοῦ Βαλκάνιου.

